

19 oktober 2025

'NEEM UW HEILIGE GEEST NIET VAN MIJ WEG!'

Psalm 51

In deze preek staan wij stil bij een lied met heel diepe en donkere tonen. Een lied, waarin de dichter alles heel eerlijk benoemd. Alle maskers vallen af, alle oppervlakkige woorden verstommen... en daar staat hij: in het licht van God. Helemaal van God losgeraakt... en toch klemmt hij zich helemaal vast aan God. Hij heeft niets meer te zeggen... en toch neemt hij de grootse woorden 'genade van God', 'grote barmhartigheid' en 'goedertierenheid' in de mond. Wat een bijzonder lied...

Het was dan ook wel een bijzondere situatie. De inleiding op de psalm vertelt dat David de dichter van dit lied is. En de aanleiding tot het schrijven van dit lied was zijn overspel met Batseba. Batseba die op bevel van de koning aan het hof moest verschijnen om met hem het bed te delen. Batseba, die haar man Uria was verloren aan Davids verlangens. David had Uria uit de weg laten ruimen, omdat Batseba van David zwanger was geraakt en hij met haar verder wilde. Er was nogal wat gebeurd... Aan een koninklijk hof was dit op zich geen uitzonderlijke situatie: eeuwen voor David lezen wij over Abraham die zijn vrouw Sara dreigt te verliezen door de inhaligheid en ontembare verlangens van een koning... en later lezen wij over Izak en zijn vrouw Rebekka die hetzelfde meemaken met een andere koning. Maar aan het hof van een koning *die door God is gezalfd om tot een voorbeeld en leider van Zijn volk te zijn*, was dit absoluut onmogelijk. De profeet Nathan had hem dat dan ook naderhand haarscherp duidelijk gemaakt. En nu horen wij David zingen, smekend zingen..., diep in het stof gebogen, roepend tot God. En... *hij wil dat wij mee roepen en zingen...*, want hij heeft het lied niet voor zijn persoonlijke verwerking geschreven, maar als een lied dat in de mond genomen moet worden. Dat ook in de eeuwen na hem gezongen moet worden. Dat ook door de Ichthusgemeente van Maarssen gezongen moet worden. David wil dat wij ook onszelf voor God zien staan. Laten wij dat gaan proberen.

Maar ik ga eerst even naar één uitroep van David in zijn lied toe, die mij – in het kader van ons jaarthema – erg opviel. Het staat in vers 13. Daar bidt David, nadat hij om genade en vergeving en reiniging heeft gevraagd: 'verwerp mij niet voor Uw aangezicht en neem Uw Heilige Geest niet van mij weg'. Neem Uw Heilige Geest niet van mij weg... Dus blijkbaar gaat David ervan uit dat hij de Heilige Geest heeft ontvangen, dat Gods Geest op hem is, of in hem is... en – als ik het goed interpreteer – gaat David er na alles wat er is gebeurd ook vanuit dat Gods Geest *nog steeds op hem is!* Want anders hoefde hij niet te bidden: 'neem Uw Heilige Geest niet van mij weg'. Dus *zelfs nu hij zo keihard is onderuitgegaan en alles heeft verbruist, is Gods Geest nog bij hem, in hem, nog steeds niet helemaal weg?*

Ik wil hier even wat meer over zeggen, zodat u en jij dat ook een beetje helder krijgen voor jezelf: 'hoe het zit met de Heilige Geest en mijn leven?'. Is Hij ook bij u, in jouw leven, aanwezig? Kan je daar van uitgaan?

Nu, David – om daar mee te beginnen – had inderdaad Gods Geest ontvangen. Dat was, toen hij tot koning werd gezalfd. In 1 Samuël 16 staat over de zalvingsceremonie van David geschreven: 'toen nam Samuel de oliehoorn en zalfde hem te midden van zijn broers. En de Geest van de HEERE werd vaardig over David van die dag en voortaan.' De Geest van de HEERE werd vaardig, nam Zijn intrek in het leven van David. (Hoe dat ook precies is geweest.) Bij koning Saul, Davids voorganger, was het ook zo gegaan. Maar toen Saul niet meer de weg van God ging, is op een bepaald moment de Geest van God van hem geweken, zo vertelt de Bijbel. David was daar zelf bij. David was namelijk ingehuurd om harp te komen spelen bij Saul, op die momenten dat Saul door kwade geesten werd gekweld en het weer helemaal mis met hem ging. Misschien dat David die heftige momenten nog wel op zijn netvlies had en dat dit de aanleiding voor hem is geweest om te bidden: 'neem Uw Heilige Geest niet van mij weg!' 'Laat mij niet gebeuren, wat Saul is overkomen!' Maar bij David ging de Geest van God dus niet weg...

Nu, David en Saul zijn natuurlijk bijzondere verhalen, aangezien zij allebei tot koning waren gezalfd, maar eeuwen na hen, nadat het Pinksteren is geweest, lezen wij in de Bijbel dat de Heilige Geest niet slechts bij koningen of profeten aanwezig is, (of zoals wij vorige week hoorden: bij 70 mensen die Mozes moesten helpen), maar dat de Heilige Geest in *de hele gemeente van gelovigen aanwezig is*. Paulus noemt de gemeente van Korinthe dan ook *Gods tempel, waar de heilige Geest in woont*. Een ontzettend bijzonder beeld, als je daarover nadenkt! Paulus zegt (1Kor 3:16): 'weten jullie niet dat

jullie Gods tempel zijn en dat de Geest van God in jullie woont?' Nu, dat zegt hij tegen een gemeente, de gemeente van Korinthe waar echt van alles aan de hand was. Wat een rommeltje was het daar! En toch: zij vormden een heilige woonplaats van de Heilige Geest... Nu goed, een gemeente, dat gaat om heel veel mensen, dus dat hoeft misschien nog niet gelijk over u of jou persoonlijk te gaan..., maar op een andere plek in diezelfde brief aan de gemeente van Korinthe maakt Paulus het nog persoonlijker en zegt hij 'jullie lichaam is een tempel waar Gods Geest in woont. Wees daarom zuinig op je lichaam!' Uw lichaam, jouw lijf, jouw leven... is een tempel waar Gods Geest doorheen waait, waar Gods Geest in woont. Paulus had het daarbij niet over die drie vrome Korinthiërs vooraan in de kerk, of die betrokken familie die overal op en in zat, of die..., hij sprak *alle gemeenteleden* van Korinthe aan: jullie lichaam is een tempel waar de Heilige Geest in woont. Nu, daarom zijn wij (de meesten van ons) ook gedoopt, gedoopt in de Naam van de Vader, van de Zoon *en van de Heilige Geest, als teken dat de Heilige Geest ook in uw leven werkzaam wil zijn*. Er is bij je doop langgeleden gelezen: 'Als wij gedoopt worden in de naam van de heilige Geest, belooft de heilige Geest dat Hij bij ons wil wonen en dat Hij dagelijks ons leven wil vernieuwen.' U

bent, jij bent in de gemeente ingedoopt, als onderdeel van die tempel waar Gods Geest woont... en (!) je draagt de belofte dat de Heilige Geest ook in uw en jouw leven wil wonen, wil leven en je tot leven wil brengen.

Even terug naar David die bidt: 'neem toch Uw heilige Geest niet van mij'... David bidt hier in vertrouwen dat Gods Geest nog steeds bij hem is. Nu, als ik zo die woorden van Paulus uit zijn Korinthebrief ernaast leg, dan heb ik het idee dat wij inderdaad niet zoveel hoeven te twifelen of de Geest van God wel onder ons aanwezig is en in ons woont. Gods Geest hoefde ook niet steeds uitgenodigd te worden, zoals wij vaak in liederen zingen: 'kom, Heilige Geest' enz., nee, *Hij was er en is er in de gemeente en in ons als gemeenteleden*. Vertrouw daar maar op. Maar het is wel het voortdurende gebed van Paulus of de Heilige Geest ook echt ons in beweging wil brengen, groei wil geven, tot bloei wil laten komen, tot eer van de Vader en de Zoon.

Ik hoop dat u zo deze week zult ingaan, in het geloof en dus ook in het besef dat Gods Geest in u is. David geloofde dit zelfs op dat dieptepunt van zijn leven: 'en toch is de Heilige Geest van God in mij! Laat dat alstublieft zo blijven, Heere God! Neem Uw heilige Geest niet weg.'

En weet u, soms kan je dat ook *merken* dat de Heilige Geest in je is. En daarvoor wil ik nu naar de rest van de psalm met u gaan kijken.

Hoe kan je dat merken dat Gods Geest in je werkt, dat Hij met je bezig is? Ik ga daarvoor naar het begin van de psalm (vers 3): 'Wees mij genadig, God, overeenkomstig Uw goedertierenheid! Delg mijn overtreding uit, overeenkomstig Uw grote barmhartigheid.' Dat is het werk van de Heilige Geest. Wat bedoel ik? Nu, als je zoals David op die momenten dat je heftig schrikt van jezelf, op die momenten dat je misschien wel alles hebt verprutst..., als je dan toch nog een beroep durft te doen op Gods genade, op Gods goedertierenheid (goedheid), op Gods grote barmhartigheid... Dan is de Heilige Geest in je bezig. David beseft hoe wonderlijk groot Gods genade was, nog dieper dan zijn eigen diepe val. Nu, dat besef, dat geloof, dat vertrouwen - als u dat ook hebt - dat is werk van de Heilige Geest.

Ik vind het zo mooi hoe David het onder woorden brengt. Hij begint niet met redenen op te sommen hoe hij zo gekomen is..., maar hij blijft ook niet alleen verlamd naar zichzelf kijken en alles wat er is misgegaan, nee, het enige wat hij kan zeggen is: 'genade voor mij, God!' Daarmee benoemt hij de grootste zekerheid en het mooiste houvast wat hij noemen kan: de genade van God. David heeft niets meer om zich aan vast te houden en tegelijkertijd heeft hij het grootste houvast wat er is: Gods genade... Gods genade, waar het steeds in het Oude Testament op uitloopt en waardoor het verhaal toch weer doorgaat. Gods genade, die eeuwen na David bovendien een gezicht heeft gekregen: het gezicht van de Man van smarten, de Zoon van God, Jezus. Gods genade heeft geschitterd in dat aller donkerste moment van de wereld, toen Jezus werd gekruisigd. Hij Die alles op Zich heeft genomen wat tussen ons en God is kapot gegaan. Zulke diepe genade! Houd je daar aan vast, ook als je het helemaal hebt verbruikt. Ook als je voor de honderdste keer weer hetzelfde bij God moet opbiechten. Maar ook als de dingen je in het leven door de vingers glippen. Of als je er niet uitkomt met jezelf, met je leven, met je toekomst misschien... En ook als

alles rustig is en voortkabbelt: die *genade van God*. Het eerste woord wat David noemt, nu hij zoveel heeft op te biechten. Maar met dat ene woord was alles eigenlijk ook gelijk gezegd.

Maar David zegt nog meer in zijn lied... en dat is volgens mij ook werk van de Heilige Geest. David blijft niet verlamd naar zichzelf staren en naar wat hij heeft gedaan..., maar hij kijkt er ook niet van weg. Hij durft zichzelf niet onder ogen te zien, maar hij doet het toch! En hij ziet zijn zonde. Zijn ongerechtigheid. Zijn overtreding. Hij geeft er allemaal verschillende woorden aan, omdat er eigenlijk geen woorden voor zijn.

Dat is ook het werk van de Heilige Geest. Zoals Jezus later aan Zijn leerlingen zal uitleggen (Johannes 16,8): 'als Hij (de Geest) gekomen is, zal Hij de wereld overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel'. ... Heb je jezelf ook wel eens zo voor God zien staan? Ben je ook zo eerlijk en open tegenover God? Daarvoor hoef je niet precies dezelfde misstap als David te hebben begaan hoor. Je hoeft geen strafblad te hebben, je kunt misschien gewoon een keurige VOG-verklaring overhandigen en door veel mensen om je heen gewaardeerd worden. Maar als kerk gaan wij toch naast David staan. Zo ongeveer elke week weer. Wij gaan naast hem staan, samen met deze wereld en ook namens onze wereld. Wij vertellen hier geen luchtig verhaal, maar nemen onze menselijke situatie serieus. Wij gaan het niet verklaren. We gaan het ook niet oplossen. Maar wij kijken ook niet weg van het kwaad. We belijden ons eigen aandeel erin. We belijden dat wij er niet los van zijn. We belijden dat wij er vanuit onszelf niet los van komen.

Welk kwaad? De zonde, zo zei David. De ongerechtigheid. De schuld. De overtredingen. David geeft er allemaal woorden aan, omdat het in één woord niet te vangen is. Daarvoor is het te grillig. Te ondoorzichtig. Te diep deze wereld doorgedrongen.

Om daar even op voort te borduren: het gaat bij zonde om onze *hoogmoed*, zo vertelt de Vroege Kerk ons. Het God-niet-God-laten-zijn, maar onszelf overschatten en daardoor ook onszelf overvragen met alle gevolgen van dien. Je ziet het gewoon om je heen gebeuren. Zonde, dat is ook onze *verblindings*, waardoor wij maar door blijven gaan op heilloze wegen, steeds weer in dezelfde fouten vallen op deze wereld en ondertussen de schadelijke blinde vlekken niet doorhebben. ... Zonde, dat is ook onze *vervreemding*. Heel kernachtig wordt dat bij de val van Adam en Eva beschreven: God kwam op afstand te staan, de mens raakt vervreemd van God, met angst voor God. Ook de mensen (de mens en zijn vrouw) komen ten opzichte van elkaar op afstand te staan: de ander niet kunnen zien zoals deze is..., opgejaagd door angst voor elkaar, concurrentiestreven, het niet willen onderdoen voor, je echte zelf denken te moeten verbergen, verbloemen, worstelen met je verborgen schaamte. En ook volgt er vervreemding ten opzichte van de rest van de schepping: ook mens en dier (de slang en de vrouw) worden na de diepe val tot een bedreiging voor elkaar. De mens wordt een prooi voor sommige dieren en de natuur wordt voor ons een bron waaruit wij rücksichtslos alles voor onszelf kunnen halen om het voor onszelf aangenaam te maken. ... Zonde, dat is: hoogmoed, verblindings, vervreemding. *Traagheid* ook: er niet toe komen om dat te doen waartoe je geroepen bent. Je laten meeslepen door omstandigheden. Je verschuilen achter argumenten. Het God

verwijten, of de ander verwijten dat... Je vrijheid niet benutten maar als een eigendom verdedigen en voor jezelf houden. Nu, ik gebruik even heel veel woorden om iets te omschrijven van onze zondige toestand en de helft waait misschien nu over je heen, maar: het gaat erom hoe jij en ik, hoe wij met elkaar tegenover God staan. Heeft David niet gelijk? Voel je met hem mee? Heere God, genade! Wij pimpen onszelf zo op, maar... wij redden het niet zonder U! Als ik gewoon naar mijzelf kijk, hoe mijn denken soms zo gekleurd is..., hoe mijn voelen soms zo ongezond is..., hoe mijn wil soms zo eigen-gereid is... U heeft mij zoveel mooier bedoeld, echter, zuiverder, liefdevoller, oprechter..., meer vertrouwens-vol..., maar ik doe Uw eer zo te kort... 'Wees mij genadig God, overeenkomstig Uw goedertierenheid! Delg mijn overtreding uit, overeenkomstig Uw grote barmhartig-heid! Was mij schoon van mijn ongerechtigheid!' Tegen U, U alleen heb ik gezondigd! ... Tegen U alleen! David kijkt niet om zich heen. Hij vlucht niet in de massa. Verstopt zich niet achter anderen. Gaat zich niet vergelijken met mensen die nog veel slechter zijn. Hij staat alleen..., alleen voor God.

Dat is ook het werk van Gods Geest: de heilige Geest opent de deur van je hart... en laat je ontdekken wat daar allemaal verstopt zit, wat er allemaal in die laadjes zit, laadjes die soms muurvast zitten. Wat een bende! Maar tegelijkertijd: wat een heerlijke schoonmaak..., een pijnlijk maar genezend reinigingsproces! De heilige Geest was David dus niet aan het verlaten op dit dieptepunt..., Hij was volgens mij juist extra aan het werk in David, aan de schoonmaak!

Als u of jij ook zo eerlijk zult zijn tegenover God..., als je steeds meer ontdekt van wat er echt in je gedachten, in je hoofd, in je hart en je gevoel aan het rommelen is..., dan moet je niet wanhopig worden omdat 'je het nooit zult redden voor God' en 'het nooit beter met je gaat worden', nee, ik denk dus dat juist dan de Heilige Geest in je aan het werk is... Omdat die genade van God steeds belangrijker en groter en wonderlijker gaat worden.

David heeft het in dit kader over een 'gebroken geest' (vers 19). Gebroken: verbijsterd door het besef hoe het met ons mensen is gesteld. Nu, een gebroken geest en de Heilige Geest horen dus bij elkaar, zo probeerde ik zojuist uit te leggen. Maar..., David heeft het in deze psalm ook over een standvastige geest – een geest die blijft vertrouwen en volhouden – en hij heeft het ook over een geest van vrijmoedigheid – een geest die er weer helemaal voor wil gaan. Dat vind ik zo mooi aan dit lied van David! David vraagt om genade en vergeving, maar dat is meer dan dat zijn straf moet worden kwijteschol-den en dat God hem er niet op zal afrekenen. Nee, David vraagt veel meer..., hij verlangt veel meer... want *hij verwacht* veel meer van God. Luister maar, ik lees nog een keer vanaf vers 10: ¹⁰Doe mij *vreugde en blijdschap* horen. ¹²Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in mijn binnenste *een standvastige geest*. ¹⁴Geef mij *de vreugde* over Uw heil terug, ondersteun mij met *een geest van vrijmoedigheid*. ¹⁵Dan zal ik overtreders Uw wegen leren en zondaars zullen zich tot U bekeren. ¹⁶Red mij van bloedschulden, o God, God van mijn heil, dan zal mijn tong *vrolijk zingen* van Uw gerechtigheid. ¹⁷Heere, open mijn lippen; *dan zal mijn mond Uw lof verkondigen*.' David vraagt naast vergeving en genade in deze zelfde psalm ook om vreugde en blijdschap. Om een vernieuwde geest. Om vrijmoedigheid, enthousiasme. Hij wil ervoor gaan om ook andere mensen het

juiste pad te wijzen: hij?! David vraagt of God de woorden op zijn lippen wil leggen, zodat Gods lof en eer uit zijn mond zullen komen. Hoe durft hij dat allemaal te vragen? Nu, *David gelooft en vertrouwt, ook middenin zijn diepe val, dat God iets veel mooiers voor hem op het oog heeft: echt mens zijn, zoals God ons heeft bedoeld*. Niet alleen zonde en vergeving. Niet alleen die gebroken geest en herstel. Maar ook een standvastige geest, die vol vertrouwen is. En een geest van vrijmoedigheid, die zingt en doet en er helemaal voor wil gaan. Het gaat in de kerk niet alleen over vuil en over noodzakelijke schoonmaak in ons leven..., maar het gaat ook over een prachtige renovatie, een total make-over, een nieuw leven, wat de Heilige Geest van uw en jouw leven wil maken.

En hoe dat dan allemaal kan..., hoe David daar zo zeker van kan zijn, terwijl hij zelf zo gruwelijk onderuit is gegaan... , dat zit verstopt in een van Davids zinnnetjes (vers 12): 'schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in mijn binnenste een standvastige geest'. Hoorde u het? David vraagt: 'schep een nieuw hart, God' David doet een beroep op Gods scheppers-macht, Zijn macht waardoor Hij in den beginne alles heeft gemaakt, en waar geen mens iets aan had bijgedragen. David lijkt terug te verwijzen naar hoe God lang geleden uit een woeste en lege aarde prachtig leven deed ontstaan. En hoe God licht en duister van elkaar scheidde, waardoor het niet meer grijs en grijs bleef. God schiep, bracht leven, ordende, haalde de dingen uit elkaar. En ook daar was Gods Geest aanwezig, Genesis vertelt: 'in de beginne schiep God de hemel en de aarde, de aarde nu was woest en leeg en de Geest van God zweefde (broedde) over de wateren'. Nu, zo wil de Heilige Geest ook scheppend in u en jou te werk gaan: ook al is het bij jou een chaos misschien, woest en leeg. Wees vol verwachting, want: Gods Geest heeft daar eerder mee gewerkt en met wat voor mooi resultaat! Hij geeft nieuw leven uit chaos. Hij haalt licht en donker uit elkaar, duisternis en licht. Hij ordent. Maakt nieuw. Brengt leven.

Als Gods Geest inderdaad aanwezig is in deze gemeente..., als Hij inderdaad is beloofd om ook in uw en jouw leven aanwezig te zijn..., dan valt er dus heel wat te verwachten. Dan mag je zelfs in de dieptepunten van je leven, zelfs in de totale chaos als alles kapot is gegaan zoals bij David, je vasthouden aan Gods genade. Dat alleen al is werk van Gods Geest. Maar het gaat nog veel verder. Zijn schepping is dan nog niet af, als je je aan die genade van God vasthoudt. Nee, Hij wil je herscheppen. Renoveren. Nieuw maken. Zoals je bent bedoeld door God.

Dan zal er hoop bloeien op puinhopen.

Dan zal liefde door alle haat en onverschilligheid heen breken.

Dan zullen moed en volharding het winnen van alle twijfel en terugval.

Dan zal vreugde van binnenuit opborrelen, ook al kan het soms nog zo dor en kaal zijn.

Dan zal de lof van God een stem krijgen, tegen alle tegenstemmen en herrie in.

Dan is de Heilige Geest in je bezig met Zijn scheppings-werk.

Vertrouw er maar op dat Hij er is. En vraag Hem of Hij je hart en je ogen wilt openen.